

اسلام در ایران با شمشیر پیروز نشد

به نظر من ورود اسلام به ایران که حدود دو دهه پس از آغاز تاریخ هجری به وقوع پیوست، یعنی بین سال های 15 تا 20 هجری قمری، بزرگترین واقعه تاریخ و تمدن ما ایرانیان است.

بهاالدین - خرمشاهی، به نظر من ورود اسلام به ایران که حدود دو دهه پس از آغاز تاریخ هجری به وقوع پیوست، یعنی بین سال های 15 تا 20 هجری قمری، بزرگترین واقعه تاریخ و تمدن ما ایرانیان است.

زیرا ما پیش از اسلام تمدنی از نفس افتاده و بی فکر و بی آینده داشتیم ولی اسلام یک جهان معنا و اندیشه و نیز کتابی جاودان و البته دینی انسانی برای ما به ارمغان آورد و جان تازه ای به فرهنگ و تمدن ما بخشید.

مورخان بزرگ اثبات کرده اند که اسلام دین شمشیر نیست. شمشیرداران بزرگی در جهان بودند که کار مهمی صورت ندادند. مثلاً ورود اسکندر به ایران به هیچ وجه قابل مقایسه با ورود اسلام به ایران نیست. در نتیجه ورود اسلام به ایران بود که در قرن سوم و چهارم بزرگترین رنسانس اسلامی رخ داد.

اسلام در ایران با شمشیر پیروز نشد. البته در مسیر گسترش اسلام جنگ رخ داد ولی دل ها را با شمشیر نمی توان تسخیر کرد. ضمناً اسلام غیر مسلمانان را آزاد گذاشته بود که اسلام بیاورند یا اینکه جزیه بپردازند. جزیه مالیات فوق العاده کمی بود که تقریباً یک پنجاهم درآمد یک کشاورز را در بر می گرفت.

اگر کسی جزیه می پرداخت مسلمانان با او کاری نداشتند. اما پس از ماندگار شدن اسلام در ایران، رویکرد ایرانیان به اسلام در نسل های بعدی، رویکردی کاملاً قلبی بود و به همین دلیل در قرن سوم و چهارم بزرگان فراوانی از بین ایرانیان به صحنه تاریخ آمدند؛ یعنی کسانی چون فارابی، ابن سینا، کندی و بیرونی. در عرصه ادب فارسی نیز اگر زبان عربی با زبان فارسی آمیخته نمی شد، زبان ما توانایی کنونی خودش را، که قرنهایست که از آن برخوردار است، بدست نمی آورد.

در اثبات اینکه فرهنگ ما در اثر ورود اسلام به ایران به کلی دگرگون نشد ولی تحولی انقلابی پیدا کرد، این است که ما ایرانیان، بر خلاف مردم مصر و سوریه، زبان عربی را از مسلمین نگرفتیم. ما زبان فارسی را با وام واژه هایی عربی حفظ کردیم؛ به طوری که در شعر سعدی و حافظ و مولانا، نزدیک به 60 درصد مفردات و ترکیبات عربی وجود دارد.

باری بحث دامن گستر است اما من به صرفاً به این نکته پایانی اشاره می کنم که ایرانیان به اسلام گرایش قلبی پیدا کردند و ایران و اسلام خدماتی متقابل به یکدیگر داشتند. من اصلاً با کسانی که از حمله اعراب و فتح اعراب دم می زنند، سر موافقت ندارم و در تبیین تاریخ ایران زمین از آمدن اسلام به یاری ایرانیان و آمدن ایرانیان به یاری اسلام یاد می کنم.